

Van saai treinviaduct naar fraai cultureel groenelement

Nieuwe functies voor Rotterdams langste gebouw

Foto: Doepel Strijkers

Het Rotterdamse Hofbogenviaduct vormt met een lengte van bijna twee kilometer het langste gebouw van Rotterdam en is tevens een rijksmonument. Sinds de komst van Randstadrail rijden er geen treinen meer over het viaduct. En dat biedt kansen om een nieuwe invulling te geven aan dit toonaangevende element in Rotterdam-Noord, dat gebouwd werd in de beginjaren van de vorige eeuw.

Auteur: Broer de Boer

Huurders

Het Hofpleinviaduct is in de afgelopen eeuw enkele malen van eigenaar veranderd. Ondernemerschap in de boogruimtes is echter altijd een constante factor geweest. Daarmee zijn de ondernemers de 'kroonjuwelen' die aan niemand toebehoren, maar van generatie op generatie worden doorgegeven. Door een actief verhuur- en brancheringsbeleid, gericht op creatieve, ambachtelijke en culturele ondernemers, zullen de boogruimtes de komende jaren nog aantrekkelijker worden gemaakt teneinde actief bij te dragen aan de levendigheid in de omliggende wijken.

Ruimtelijk strategisch kader

De deelgemeente Rotterdam-Noord betreft omwonenden en ondernemers bij het opstellen van een strategisch kader, dat de toekomstige ontwikkelingslijn van het Hofbogen-project beschrijft. Dit gaat echter pas spelen als de eigendom van het 'dak' goed geregeld is en zich een investeerder aandient. Jacco Bakker, regiemedewerker ruimte en economie van de deelgemeente Rotterdam-Noord, is hier nauw bij betrokken en zegt: 'Er is nog geen zicht op de verdere ontwikkeling van de bovenkant. We hebben de partijen

in april uitgenodigd om mee te denken in het opstellen van een ruimtelijk strategisch kader voor het dak van de Hofbogen. Het opgestelde concept vormt aanleiding voor discussies, ook over de vraag of zo'n strategisch kader nu wel nodig is. Daarom is het nog niet definitief vastgesteld en gaan we er nogmaals over spreken met de betrokkenen. Wellicht gaan we wat ruimere formuleringen aanhouden, maar als

deelgemeente willen we een kader waarbinnen is vastgelegd wat er in de toekomst wel en niet mogelijk is met de bovenkant van de Hofbogen. Over een paar maanden hopen we meer duidelijkheid te hebben.' Overigens bestaat er een verbinding tussen het dak van station Hofplein – onderdeel van het project – en het Centraal Station. Deze 'Luchtsingel' werd in 2012 door de Rotterdammers verkozen tot beste stadsinitiatief.

Gezelligheid en gepassioneerde ondernemers in de Mini Mall.

Het gaat om de bouw van een houten loopbrug, die de omgeving van het Hofpleinstation nog beter bereikbaar maakt vanuit het centrum en het centraal station. Een deel hiervan is inmiddels gereed.

Aanpak sinds 2009

Hofbogen BV startte in 2009 met de grootschalige renovatie van de eerste zeven boogruimtes van het rijksmonument station Hofplein. In die periode bracht Hofbogen de bogen terug in hun oorspronkelijke staat. Met opening van een Mini Mall kregen de ruimtes onder de gerenoveerde bogen een nieuwe bestemming. Thans biedt deze creatieve hotspot een verfrissend aanbod van horeca, muziek, koffie, fitness, mode, vintage, kunst en tijdelijke events. Er vestigden zich volgens Hofbogen BV hippe ondernemers, met onder meer gezellige horecazaken. 'Iedere Rotterdammer of bezoeker van de stad kan zich daar dagelijks aan te goed doen. De agenda op de site vermeldt een goed gevuld programma van kunst, cultuur, muziek en tal van andere evenementen. De eerste fase van de herontwikkeling van het station Hofplein is afgerond, maar het projectbureau is voornemens ook de resterende tien bogen te restaureren. Daarbij worden zowel de bogen als de bovenkant van het viaduct benut.'

Ruwe muur als exporuiimte

Maar ook het beginpunt van de boogjes, waar zich ooit station Hofplein bevond, krijgt een bijzondere functie. De zogenaamde eindwand, een grote muur waarin de littekens van het oude stationsgebouw nog zichtbaar zijn, vormt een ruwe wand. Het is een opvallend vlak dat bijzonder goed zichtbaar is vanuit de voorbijrazende treinen, maar ook vanaf het Weena. Deze gigantische muur had nooit een duidelijke functie, maar thans brengt Galerie Opperclaes hier verandering in. Vier kunstenaars en kunstenaarscollectieven voorzien deze opvallende muur steeds van nieuwe wandschilderingen. Deze worden na enkele maanden overgeschilderd door de volgende kunstenaar(s) en daarmee heeft Galerie Opperclaes haar functie uitgebreid met een ruwe muur als expositieruimte.

Projecten

Ook bieden de Hofbogen gelegenheid voor spraakmakende evenementen. Zo vormden ze op 25 mei 2013 bijvoorbeeld letterlijk het langste podium van Nederland. Een groot aantal ondernemers had zijn ruimte opengesteld voor

Bij en op de Hofbogen organiseert men ook evenementen met kunst, muziek, dans, toneel en gedichten.

optredende artiesten en toeschouwers. Rob de Vries, regisseur en scriptschrijver, opende de manifestatie. Daarna sprak de portefeuillehouder van kunst en cultuur, Ahmed Harika; hij zei blij te zijn dat er weer cultureel leven in de Hofbogen wordt gebracht met deze manifestatie. Het evenement met muziek, dans, toneel en gedichten werd georganiseerd door de Vrienden van de Hofpleinlijn. Ook daaruit blijkt eens te meer de betrokkenheid van de Rotterdammers bij 'hun' project.

Vergroening

Het belendende Eudokiaplein veranderde in 2012 in een groen sfeerol ontmoetingsplein en ook de aangrenzende Voorburgstraat werd heringericht. In mei 2013 begon de herinrichting van de omgeving van het Hofpleinstation. Die krijgt de uitstraling die past bij de creatieve omgeving van de Mini Mall. Begin 2013 begon de eerste fase van de herinrichting van het dak van station Hofplein tot groene verblijfsplek. Daarbij werd 1.800 vierkante meter dak van station Hofplein vergroend. De Raampoortstraat en het Katshoek krijgen in 2013 een nieuwe buiteninrichting. De rijbaan wordt eenrichtingsverkeer, er wordt een 30 kilometerzone ingesteld en er komt nieuwe bestrating. Maar ook het Eudokiaplein en de Voorburgstraat kregen op twee strategische plekken een nieuwe inrichting, wat gefinancierd werd uit gelden van de Investering Stedelijke Vernieuwing (ISV3). Jacco Bakker, regieredewerker ruimte en economie van de deelgemeente Rotterdam-Noord zegt hierover: Dit stuk Rotterdam krijgt door het aanbrengen van onder meer struiken en beplanting een veel groenere

uitstraling. Op het Schout Heynricplein op een steenworp afstand van de bogen worden bij een sombere speelplek met parkeren voor auto's een parkeerplaats werd een aantal parkeerplaatsen opgeofferd voor de inrichting van meer en aantrekkelijker openbaar groen. Daar tref je nu straks een aantrekkelijke speelplek en grassen, planten en struiken aan en zelfs moestuinen.

In de Mini Mall vind je een mix van jonge, gepassioneerde ondernemers met unieke shops met bijvoorbeeld vintage kleding, vooruitstrevende sneakers, handgemaakte accessoires, stripboeken of tweedehands meubels. Naast shoppen kun je er ook terecht voor een *latte macchiato*, een personal trainingssessie, een knipbeurt, jazzconcerten of een diner.

Aanleg daktuin

Om een intensieve daktuin mogelijk te maken op het 1.800 vierkante meter grote dak van station Hofplein, voorzagen de bedrijven Zinco en Eijkelboom het van een zogenaamd zomerweidesysteem. Peter Koop van Zinco: 'Dit werd bij de Hofbogen voor het eerst in Nederland toegepast. Het beschikt over een geïntegreerd, computergestuurd watergeefstelsel. Hierbij wordt het grasveld via draadjes door middel van capillaire werking van water voorzien. De draadjes nemen het vocht op uit cups die een onderdeel vormen van het substraat. Daarmee vormt dit Aquatec 45 drainagesysteem ook een buffer voor de opslag van hemelwater. Het gras wordt hier dus niet van bovenaf beregend, maar krijgt uitsluitend van onderaf water.' Erik Punt van Eijkelboom: 'Een deel van het dak werd betegeld met speciale

tegels waaraan je bijvoorbeeld tenten voor evenementen kunt bevestigen, waarvoor deze intensieve daktuin ook bestemd is.' Traditioneel spreken beide heren bij bestaande bebouwing over een totale opbouw en substraatlaag van circa 25 cm met een gewicht van 300 kg per vierkante meter. Randvoorwaarde bij de Hofbogen was, gelet op de staat van het gebouw, dat de opbouw van de intensieve daktuin zo licht mogelijk moest zijn. Zinco en Eijkelboom realiseerden voor het grasgedeelte een laagdikte van niet meer dan 10 cm en het gewicht hiervan bedraagt slechts 160 kg per vierkante meter. Deze besparing zit voornamelijk in de vervanging van substraat door de genoemde cupjes.

Peter Koop

Eric Punt

De aanleg van de ondergrond voor het zogenaamd zomerweidesysteem.

Het opkomende gras. Het grasveld wordt van vocht voorzien uit cups die een onderdeel vormen van het substraat.

Project: de Hofbogen

Het Hofbogenviaduct, met in totaal 189 bogen, vormt al meer dan een eeuw een kenmerkend onderdeel van Rotterdam en Noord in het bijzonder

Doel: Opknappen van het Hofbogenviaduct, aantrekken van ondernemers voor de bogen en een groene, recreatieve bestemming voor de bovenzijde van het viaduct

Aanvang: 2007

Oplevering/afroding: nog niet bekend

Partners: Deelgemeente Noord, gemeente Rotterdam, Havensteder, Vestia Rotterdam, Prorail

Participatie: samenwerking met en inspraak door bewoners, gemeente Rotterdam (ISV3)

Architectuur: Crimson Architectural Historians

Uitvoering: Projectbureau Hofbogen

Investing: nog onbekend

Resultaten:

Ontwikkeling strategisch kader Hofbogen
Mini Mall van start in opgeknapte bogen
Herinrichting Eudokiaplein en Voorburgstraat
Herinrichting Raampootstraat en Katshoek
Hofpleinstation krijgt een groen dak (mei 2013)
Verhuren bogen aan ondernemers

Stuur of twitter dit artikel door!
Scan of ga naar:

<http://www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-4247>